

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 946/15</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **3 lutego 2016 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek
	Sędziowie:	SSA Alicja Podczaska (spr.) SSO del. Ewa Preneta-Ambicka
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **3 lutego 2016 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **K. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **21 lipca 2015 r.** sygn. akt **III U 1312/14**

o d d a l a apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z 30.10.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. po rozpoznaniu wniosku K. P. odmówił ustalenia prawa do emerytury. Jako podstawę prawną decyzji powołał ustawę z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440

ze zm.) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.) .

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołując się na art. 184 wymienionej ustawy wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Za taką pracę nie uznano okresów zatrudnienia w (...) od 01.07.1987 r. do 17.10.1990 r. i od 27.12.1990 r. do 31.12.1998 r. , ze względu na nie wystarczające ich udokumentowanie. Przyjęto za udowodniony na dzień 01.01.1999 r. ogólny staż pracy w wymiarze 25 lat 3 miesiące i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych w tym 8 lat 7 miesięcy i 1 dzień stażu pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca K. P. wniósł o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury w związku z pracą w warunkach szczególnych. Wskazał, że sporne okoliczności dotyczące wykonywanej pracy mogą potwierdzić zawnioskowani świadkowie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przywołując tą samą argumentację, która legła u podstaw wydania zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał , że nie uwzględnił jako pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia wykonywanego w (...). (świadectwo wydane przez (...)) w okresach od 01.07.1987 r. do 17.10.1990 r. oraz od 27.12.1990 r. do 31.12.1998 r. na stanowisku zastępcy kierownika, kierownika robót ruropięgowych, kierownika robót i kierownika budowy.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny sprawy : wnioskodawca K. P., ur. (...), w dniu 02.09.2014 r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę dokumentując okresy pracy w warunkach szczególnych świadectwami wydanymi przez (...)w K.i (...). w W..

W okresach od 01.07.1987 r. do 17.10.1990 r. i od 27.12.1990 r. do 31.12.1998 r. wnioskodawca zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w (...). kolejno na stanowiskach :

- od 01.07.1987 r. do 6.10.1989 r. – zastępcy kierownika na budowie(...)S. W.
- od 07.10.1989 r. do 17.10.1990 r. – kierownika robót ruropięgowych na budowie(...)wI.
- od 27.12.1990 r. do 31.12.1994 r. – kierownika robót na budowie(...)
- od 01.01.1995 r. do 31.12.1998 r. – kierownika budowy na budowie (...)

Sąd Okręgowy szczegółowo określił zakres obowiązków wnioskodawcy na poszczególnych stanowiskach pracy, opierając się m.in. na zeznaniach świadków i samego wnioskodawcy oraz dokumentach z akt osobowych.

Sąd ustalił, że do zakresu obowiązków wnioskodawcy na stanowisku kierownika budowy należało m.in. . : organizowanie i kierowanie pracą podległych pracowników zatrudnionych na budowie w tym zarządzanie budową poprzez podległych kierowników niższego szczebla , mistrzów oraz innych pracowników , nadzorowanie i kontrolowanie brygad roboczych za pośrednictwem podległych kierowników niższego szczebla , ustalanie z inwestorem (klientem) wynagrodzenia za roboty przed ich rozpoczęciem , sprawdzanie dokumentacji technicznej przed rozpoczęciem robót , analizowanie stopnia zaawansowania wszystkich prac wykonywanych przed podległych pracowników , kontrola

i ocena wyników pracy pracowników , wnioskowanie tworzenia stanowisk pracy , przedstawianie propozycji w sprawie osobowej obsady , ustalanie zakresów czynności dla podległych pracowników , wnioskowanie nagradzania lub karania podległych pracowników , sporządzanie planu urlopów podległych pracowników i dopilnowanie jego realizacji , koordynacja prac podwykonawców , uzgadnianie planów operatywnych i harmonogramów wykonywania robót, uzgadnianie warunków technicznych rozpoczęcia robót , planowanie , koordynowanie i kontrola robót prowadzonych na budowie , sprawowanie nadzoru i kontroli nad terminowym wykonywaniem robót , planem operatywnym

i zleceniami roboczymi , nadzór nad przebiegiem procesu produkcyjnego , zlecenie wykonywania czynności kontrolnych w sferze jakości wykonywanych robót , pełnienie nadzoru nad prowadzeniem dokumentacji budowy , dziennika budowy i księgi obmiaru robót , ostateczne rozliczanie robót po ich zakończeniu , nadzorowanie przestrzegania kodeksu pracy , regulaminu pracy przez podległych pracowników , przestrzeganie i egzekwowanie obowiązujących przepisów bhp i p. poż . w kierowanej jednostce produkcyjnej . Jako zastępca kierownika wykonywał również obowiązki z zakresu wyższego nadzoru podlegając kierownikowi i sprawując nadzór przez dozorujących mistrzów .

Do zakresu obowiązków wnioskodawcy na stanowisku kierownika robót należało organizowanie i kierowanie pracą podległego zespołu pracowników

w sposób zapewniający należyte wykorzystanie maszyn , urządzeń oraz materiałów i gwarantujący planowe i terminowe wykonanie zadań , prowadzenie robót zgodnie z dokumentacją techniczną oraz zgodnie z przepisami prawa budowlanego , organizowanie i kontrolowanie stanowisk pracy zgodnie z dokumentacją techniczną , instruowanie pracowników o sposobie wykonania powierzonych im zadań , udzielanie im rad i wskazówek , dbanie o terminowość i wysoką jakość wykonywania zadań przez kierowany zespół pracowników przez dopilnowanie przestrzegania instrukcji technologicznych , systematyczne szkolenie w zakresie metod pracy , kontrolowanie jakości wykonywanej pracy , zapewnienie pełnego i właściwego wykorzystania czasu pracy , przestrzeganie dyscypliny pracy , zakładowego regulaminu pracy przez sprawdzanie obecności pracowników na stanowiskach pracy w ciągu całej zmiany oraz niedopuszczanie do pracy osób niezdolnych do pracy.

Pracując na stanowisku kierownika budowy wnioskodawca podlegał bezpośrednio zarządowi spółki , a w trybie nadzoru i kontroli dyrektorowi ds. realizacji i handlu , natomiast podporządkowani mu byli bezpośrednio w trybie nadzoru i kontroli: pracownicy nadzoru technicznego , kierownicy magazynów i administracji , zatrudnieni na kierowanych budowach wraz z podległymi im pracownikami. Jako kierownik robót podlegał bezpośrednio kierownikowi budowy w trybie nadzoru i kontroli , dyrektorowi oraz jego zastępcom . Podporządkowani mu byli bezpośrednio majstrowie , a trybie nadzoru i kontroli kierownik obiektu wraz z zespołem podległych pracowników .

(...). prowadził równoległe roboty na terenie (...) W elektrowni podlegli wnioskodawcy pracownicy zajmowali się remontem kotłów energetycznych do produkcji energii elektrycznej i ciepłej , turbin , elektrofiltrów , sprężarkowi a także montażem , demontażem urządzeń i konstrukcji , zaś w hucie zajmowali się remontem pieców hutniczych , obrotowych na walcowni , instalacji ciągłego odlewania stali , urządzeń transportowych , wykonując pracę na stalowni , walcowni , odlewni żeliwa , a jedynie sporadycznie tam , gdzie odbywała się obróbka skrawaniem. Pracownicy na wydziałach hutniczych remontowali kadzie , piecokadzie i suwnice.

W czasie dużych remontów wnioskodawca nadzorował ok. 100 pracowników , zaś przy mniejszych pracach ok. 30 osób. W okresie od 1987 r. do

1998 r. podlegali mu mistrzowie , brygadziści , monterzy , spawacze , pracownicy narzędziowni , pracownicy transportu oraz elektrycy , zaś na stanowisku kierownika budów również kierownicy wyższego szczebla : kierownicy robót , obiektów , magazynów. Jako kierownik budowy dodatkowo miał obowiązek stałego kontaktu ze służbami inwestora w sprawach właściwego montażu , remontu , zakresu remontu , jego harmonogramu , spraw bhp . Jako kierownik informował przełożonych o postępach remontu , problemach z remontem . Jako zastępca kierownika , kierownik robót i budowy zajmował się dokumentacją techniczną , sprawdzał raporty . Wymienione czynności wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy .

Podlegli wnioskodawcy mistrzowie zajmowali się kontrolą dyscypliny pracy , organizacją stanowisk pracy , nadzorowali swoje brygady pod względem dyscypliny pracy , a także sprawowali nadzór techniczny w zakresie prawidłowości montażu urządzeń .

W dużej brygadzie powyżej 20 osób, brygadzysta nie wykonywał swoich obowiązków jak inni członkowie brygady , tylko nadzorował podległych pracowników , zaś w mniejszych brygadach brygadziści wykonywali prace tak jak inni członkowie brygad .

Wnioskodawcy podlegały również służby przygotowania produkcji , które zajmowały się sprawdzaniem prawidłowości wydania dokumentacji technicznej oraz zamawianiem materiałów w firmach zewnętrznych i w ramach zakładu . Tym służbom odwołujący się nie wydawał poleceń , natomiast sporządzał notatki dotyczące zaawansowania pracy , harmonogramu pracy i prawidłowości remontu .

Pracując na stanowisku kierownika robót rurociągowych na budowie Elektrowni w Iranie od 7.10.1989 r. do 17.10.1990 r. wnioskodawca nadzorował inwentaryzacje szkód wojennych w elektrowni oraz remont i wymianę zniszczonych urządzeń elektrowni . W czasie inwentaryzacji podlegało mu 5-6 pracowników , zaś w czasie remontu podlegało mu 3-4 brygady monterów i spawaczy . W tym okresie nie było mistrzów .

W spornych okresach w elektrowni i w hucie wnioskodawca miał do dyspozycji pakamerę , gdzie odbywał poranne odprawy , przechowywał dokumentację , wykonywał kontrolę harmonogramu pracy oraz czytał dokumentację.

W dniu 22.06.2014 r. (...), następca prawny(...), wydał wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych gdzie zaznaczył , że odwołujący się w okresach od 1.07.1987 r. do 17.10.1990 r. i od 27.12.1990 r. do 31.12.1998 r., pracując na stanowiskach : zastępcy kierownika , kierownika robót rurociągowych , kierownika robót , kierownika budowy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace : kontrola międzyoperacyjna , kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno- techniczny na wydziałach i oddziałach , w których jako podstawowe wykonywane są prace :

- przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości wymienione w wykazie A dział V poz. 5 pkt 1 i 2 Rozporządzenia RM z 7.02.1983 r. ,

- przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych wymienione w Wykazie A dział II poz.4,30, 32, 34 rozporządzenia ,

- przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowowodorowym, wymienione w wykazie A dział XIV poz. 12 pkt 1 rozporządzenia .

Dokument ten potwierdzał , że wykonywał on prace wymienione w wykazie A dział XIV poz. 24 pkt 1 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1.08.1983 r.

w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych , na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach , uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę .

W ocenie Sądu wyniki przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego nie pozwoliły na ustalenie , że na dzień 01.01.1999 r. wnioskodawca wykazał 15 lat przepracowanych w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w Wykazie A Dział XIV poz. 24 zalicza do prac wykonywanych w warunkach szczególnych kontrolę międzyoperacyjną , kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach , w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w Wykazie .

Sąd Okręgowy nie uznał jako pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze , okresu zatrudnienia wnioskodawcy w(...)od 1.07.1987 r. do 17.10.1990 r. i od 27.12.1990 r. do 31.12.1998 r. na stanowiskach: zastępcy kierownika , kierownika robót rurociągowych , kierownika robót , kierownika budowy .

Odwołujący zeznał , że w latach 1987 - 1998 podlegali mu poza pracownikami produkcyjnymi , tj. monterami , spawaczami również mistrzowie i brygadziści . To właśnie mistrzowie zajmowali się kontrolą dyscypliny pracy , organizacją stanowisk pracy , nadzorowali swoje brygady pod względem dyscypliny pracy , a także sprawowali nadzór techniczny w zakresie prawidłowości montażu urządzeń , natomiast brygadziści rozdzielali pracę na stanowiska pracy.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy w tym zakresie , gdyż były konsekwentne , spójne i wyczerpujące . Zeznania wnioskodawcy odnośnie sprawowania bezpośredniego nadzoru nad podległymi mu pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach w świetle dowodów zawartych w jego aktach osobowych w tym zakresów obowiązków , nie mogą zdaniem Sądu stanowić podstawy dokonania ustaleń faktycznych ze względu na sprzeczność z innymi dowodami.

Świadkowie wprawdzie zeznali, że w latach 1987-1998 nie było mistrzów , a wnioskodawca sprawował bezpośredni nadzór nad pracownikami produkcyjnymi (monterami , spawaczami) , jednakże zeznania te jako sprzeczne z zeznaniami wnioskodawcy i zapisami w jego aktach osobowych zdaniem Sądu nie zasługiwały na wiarygodność.

Zeznaniom świadków co do zakresu obowiązków wnioskodawcy w spornych okresach i braku mistrzów na budowach przeczą nie tylko zeznania wnioskodawcy , również zapisy w jego aktach osobowych , zawarte w nich zakresy obowiązków , odpowiedzialności i uprawnień na stanowiskach : zastępcy kierownika , kierownika robót rurociągowych , kierownika robót i kierownika budowy . Wynika z nich , że do obowiązków wnioskodawcy należało m.in. organizowanie , zarządzanie i kierowanie pracą podległych pracowników zatrudnionych na budowie poprzez podległych kierowników niższego szczebla , mistrzów oraz innych pracowników . Odwołujący się w spornych okresach odpowiadał za szeroko rozumianą organizację i wykonawstwo powierzonych mu robót czy budowy tj. za terminowe i jakościowe ich wykonanie , musiał dbać

o zaopatrzenie materiałowe i sprzętowe . Odpowiadał za szeroko rozumianą koordynację i wykonawstwo wszystkich robót wykonywanych na budowie ,

a nie tylko za dozorowanie robót . Odpowiadał za właściwą gospodarkę materiałową , pełne wykorzystanie czasu pracy , rozplanowanie robót , ich koordynację , organizację placu budowy .

Z zakresu czynności wnioskodawcy nie wynika , aby wykonywał on bezpośredni nadzór , czy dozór inżynieryjno- techniczny. Wnioskodawca zeznał wprawdzie , że podlegali mu bezpośrednio monterzy i spawacze oraz że zdarzało się , że nie miał mistrzów , ale zakresy jego czynności zawarte w aktach osobowych , w ocenie Sądu świadczą o tym , że zakres jego obowiązków był daleko szerszy , niż wykonywanie stale i w pełnym wymiarze bezpośredniego dozoru inżynieryjno - technicznego nad wymienianymi przez niego stanowiskami pracy. Dlatego też Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy , w których twierdził , że jako zastępca kierownika , kierownik robót rurociągowych, kierownik robót , kierownik budowy w okresach zatrudnienia od 1.07.1987 r. do 17.10.1990 r. oraz od 27.12.1990 r. do 31.12.1998 r. wykonywał kontrolę międzyoperacyjną , kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno – techniczny o którym mowa w wykazie A Dział XIV poz. 24 Rozporządzenia. Pracę na w/w stanowiskach można zdaniem Sądu uznać jedynie za szeroko rozumiany nadzór inżynieryjno -techniczny, a więc kierowanie budową i robotami na wszystkich odcinkach , co nie jest równoznaczne z bezpośrednim dozorem inżynieryjno – technicznym .

Sąd oddalił wniosek o powołanie biegłego z zakresu bhp uznając , że do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie są wymagane wiadomości specjalne , o których mowa w art. 278 § 1 k. p. c. Praca w szczególnych warunkach to w istocie określona sytuacja faktyczna , natomiast o kwalifikacji prawnej decyduje Sąd .

Dokonując takiej oceny prawnej, Sąd Okręgowy stwierdził , iż w wymienionych w pkt. 24 Działu XIV Wykazu A Rozporządzenia czynnościach ogólnie pojętej kontroli lub dozoru inżynieryjno – technicznego na oddziałach i wydziałach , w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w Wykazie , chodzi o czynności polegające na bezpośrednim dozorcze i bezpośrednioj kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w warunkach szczególnych . Jeśli nad danymi stanowiskami pracy sprawują bezpośredni dozór brygadziści i mistrzowie , to nie może być mowy o sprawowaniu tego bezpośredniego dozoru jeszcze przez inne osoby zatrudnione na stanowiskach kierowniczych , pomocniczych (por .: wyrok SN z dnia 24.IX.2009 r. II. UK 31/09 wraz z uzasadnieniem , LEX Nr 559949). Wnioskodawca będąc zastępcą kierownika , kierownikiem robót rurociągowych , kierownikiem robót , kierownikiem budowy wykonywał wszelkie czynności organizacyjne , nadzorcze , zaopatrzeniowe , kadrowe niezbędne dla terminowego , prawidłowego , tj. zgodnego z dokumentacją techniczną , polskimi normami oraz bezpiecznego wykonania powierzonych mu budów i robót . Sprawował więc szeroko rozumiany nadzór inżynieryjno – techniczny , natomiast dozór był sprawowany przez mistrzów i brygadzystów .

Dlatego w ocenie Sądu Okręgowego K. P. nie udowodnił, aby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez co najmniej 15 lat wykonywał pracę w warunkach szczególnych , tym samym nie spełnił wszystkich , ustawowych warunków do przyznania spornego świadczenia emerytalnego . Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 21 lipca 2015 r. oddalił odwołanie.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją wnioskodawca, zarzucając :

- naruszenie prawa materialnego polegającego na błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o rentach i emeryturach z FUS w związku z § 1 i 4 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ,

- błędną wykładnię art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z treścią wykazu A Dział XIV poz. 24 , stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze , w zakresie bezpośredniego nadzoru , czy też bezpośrednio dozoru inżynieryjno-technicznego , nad pracownikami produkcyjnymi ,

- naruszenie art. 233 k. p. c poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów wskutek odmówienia wiarygodności zeznaniom świadków oraz rażące naruszenie przepisów postępowania wskutek naruszenia zasady wszechstronnego rozważenia zebranych w sprawie dowodów .

Apelacja zawiera wniosek o zmianę skarżonego wyroku przez uwzględnienie odwołania wnioskodawcy oraz zasądzenie kosztów postępowania , ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z zaliczeniem kosztów postępowania apelacyjnego jako części kosztów w sprawie .

Organ rentowy wniosł o oddalenie apelacji .

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona i jako taka podlega oddaleniu , zaskarżony wyrok jest bowiem wyrokiem trafnym i odpowiadającym prawu. W okolicznościach przedmiotowej sprawy nie występują jakiegokolwiek przesłanki zaskarżenia mogące wyrok ten wzruszyć , w szczególności te , które Sąd II instancji ma na uwadze z urzędu (art. 378 § 1 k. p. c) .

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne , jak też ocenę prawną sprawy , poczynione przez Sąd Okręgowy . Sąd ten bowiem przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe w trakcie którego szczegółowo ustalił poszczególne stanowiska zajmowane przez wnioskodawcę oraz zakres jego obowiązków wykonywanych w spornych okresach pracy Sąd dokonał oceny zgromadzonego materiału dowodowego wskazując czy , i w jakim zakresie , a także z jakich przyczyn uznał go za wiarygodny , a w jakim odmówił mu wiary .

Nie sposób przyjęć , iż tak dokonana ocena dowodów jest oceną dowolną i narusza dyspozycję art. 233 § 1 k. p. c . Wnioski , które Sąd I instancji wywiódł ze zgromadzonego materiału dowodowego były uzasadnione . Ocena materiału dowodowego w przekonaniu Sądu Apelacyjnego jest swobodna , ale nie dowolna i nie narusza granic zakreślonych treścią przepisu art. 233 § 1 k. p. c .

Wnioskodawca domagał się przyznania emerytury wynikającej z treści art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych który stanowi , że ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. , zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze , przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 . Z kolei art. 184 pozwala stosować art. 32 do osób urodzonych po 1 stycznia 1949 r., pod warunkiem , iż do 31 grudnia 1998 r. osiągnęli wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz okres pracy w warunkach szczególnych . Definicję ustawową „pracy w szczególnych warunkach ” zawiera art. 32 ust. 2 wyżej powołanej ustawy .

Zgodnie z tym przepisem , za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia . Pracę taką pracownik musi wykonywać

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku przez okres co najmniej 15 lat , a to zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie „dotychczasowymi przepisami” tj. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze .

Oceny , czy dana praca wykonywana jest w szczególnych warunkach dokonuje się w oparciu o przepisy tego rozporządzenia , przez przyporządkowanie wykonywanej przez ubezpieczonego pracy do rodzajów prac wymienionych w załączniku – wykazie A .

Sąd Okręgowy w Rzeszowie czyniąc ustalenia w tym zakresie ostatecznie przyjął , że wnioskodawca wykonując pracę w (...)od 01.07.1987 r. do 17.10.1990 r. i od 27.12.1990 r. do 31.12.1998 r. na stanowisku zastępcy kierownika , kierownika robót rurociągowych , kierownika robót i kierownika budowy , nie wykonywał jej w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanych wyżej przepisów .

Z oceną tą należy się zgodzić . Sąd I instancji prawidłowo bowiem przyjął, że wnioskodawca nie dowiódł , aby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę polegającą na kontroli międzyoperacyjnej , kontroli jakości produkcji i usług oraz aby sprawował dozór inżynierski – techniczny na oddziałach i wydziałach , w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (Wykaz A , dział XIV , poz. 24) . Podkreślić w tym miejscu należy , że warunkiem zaliczenia pracy w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze do stażu zatrudnienia wymaganego do nabycia emerytury w niższym wieku emerytalnym jest wykonywanie konkretnego zatrudnienia przy pracach nomenklaturowo wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Oznacza to , że nie każdy pracownik , który sprawuje jakiegokolwiek prace na wydziałach (oddziałach) , na których jako podstawowe wykonywane są prace szczególne wymienione w wykazie do tego rozporządzenia , był zatrudniony w szczególnych warunkach pracy w rozumieniu tego aktu prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2013 r. I UK 564/12) . Nie jest zatem wystarczające dla zaliczenia danego okresu pracy do stażu zatrudnienia wymaganego do nabycia emerytury

w niższym wieku emerytalnym jedynie przebywania w spornym okresie w szkodliwym dla zdrowia środowiska pracy , co wywodzi w treści apelacji wnioskodawca . Zauważyć w tym miejscu również należy , że okoliczności tej nie dowodzi również uzyskiwanie wypłacanego przez pracodawcę dodatku pieniężnego za pracę w szkodliwych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2013 r. II UK 370/12) , a nawet treść świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach . Co do tego ostatniego w uzupełnieniu wywodów Sądu pierwszej instancji wskazać należy , że dokument taki , nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k. p. c. , lecz dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k. p. c. Nie korzysta zatem z domniemania prawdziwości , i nie ma do niego zastosowania procedura opisana w art. 252 k. p. c. Świadectwo pracy – w tym świadectwo pracy w szczególnych warunkach , podlega – jako dokument prywatny , kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów jak i prawidłowości wskazanej w nim podstawy prawnej . Nie jest to dokument abstrakcyjny , w związku z czym winien znajdować oparcie w posiadanej przez zakład pracy dokumentacji , a w przypadku jej braku

w innych dowodach . Skoro zaś w rozpoznawanej sprawie treść wskazywanego przez wnioskodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach , nie znalazła odzwierciedlenia w wynikach przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego , należało odmówić mu waloru wiarygodności .

Sposób kwalifikowania czynności pracowniczych , jako „prac różnych” wymienionych pod poz. 24 w dziale XIV wykazu A był wielokrotnie analizowany w orzecznictwie sądowym w którym

wskazywano w szczególności na to , że zachodzi potrzeba odróżnienia czynności administracyjno – biurowych , ściśle związanych ze sprawowanym dozorem inżynieryjno – technicznym , od czynności , które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki . Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności administracyjno – biurowych immanentnie związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno – technicznego , a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków służbowych również innych czynności , niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji . Wówczas , gdy wykonywanie takich „pozostałych” czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy , nie jest możliwe zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2011 r., II UK 48/11 , LEX nr 1108485 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 marca 2013 r. , III AUa 1093/12 , LEX nr

1314781) . Dlatego nie można uznać za pracę wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach czynności wykonywanych przez ubezpieczonego , który – będąc zatrudnionym na stanowisku kierownika robót – poza dozorem inżynieryjno – technicznym wykonywał także inne obowiązki niezwiązane ściśle z tym dozorem (np. prowadzenie dokumentacji osobowej pracowników oraz dokumentacji robót) , a bezpośredni dozór nad robotnikami zatrudnionymi na budowie sprawowali brygadziści , w stosunku do których kierownik był bezpośrednim przełożonym .Przy kwalifikowaniu pracy zgodnie z punktem 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. istotne jest bowiem , czy istnieje relacja funkcjonalna między obowiązkami pracownika a koniecznością sprawowania bieżącego dozoru nad pracownikami (por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 13 czerwca 2013 r. , III AUa 1254/12 , LEX nr 1324659) .

W orzecznictwie sądowym przyjmuje się , że dozór inżynieryjno – techniczny aby mógł być uznany za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - musi odpowiadać łącznie następującym warunkom:

1) musi być dozorem inżynieryjno-technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy ;

2) musi być sprawowany "na oddziałach i wydziałach", czyli powinien być wykonywany bezpośrednio w określonym, skonkretyzowanym środowisku pracy, w którym istnieje narażenie na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub powodujące znaczny stopień uciążliwości pracy albo wymagające wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia ;

3) powinien dotyczyć prac zgodnych z wykazami prac w szczególnych warunkach (zawartymi w załącznikach do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.) i wykonywanych bezpośrednio przez osoby, nad którymi sprawowany jest nadzór ;

4) musi być wykonywany stale przez osobę nadzorującą, czyli nie może mieć charakteru okazjonalnego (peryferyjnego) ;

5) powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku.

Okoliczności faktyczne ustalone w rozpoznawanej sprawie nie pozwalają uznać dozoru wykonywanego przez wnioskodawcę w trakcie zatrudnienia w(...). za pracę , która odpowiadałaby wszystkim

w / wymienionym wymaganiom. Z ustaleń faktycznych wynika , że skarżący nie sprawował bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji na kierowanym przez siebie "oddziale" (budowie), gdyż taki dozór był sprawowany przez brygadzystów. Natomiast skarżący kierował pracą brygadzystów i ją nadzorował , a prócz tego wykonywał także inne , liczne czynności organizacyjne przypisane zajmowanym przez siebie kolejno stanowiskom kierowniczym . Czynności te nie były ściśle związane ze sprawowanym dozorem , gdyż skarżący wykonywał zwierzchni nadzór kierowniczy nad prawidłową organizacją pracy i funkcjonowaniem powierzonej mu konkretnej budowy . Niewątpliwie była to inna rodzajowo praca niż stałe i w pełnym wymiarze czasu sprawowanie dozoru polegającego na bezpośrednim strzeżeniu prawidłowego toku produkcji i bezpieczeństwa zatrudnionych przy niej pracowników i innych osób .

Stanowisko kierownika budowy jest zawsze kwalifikowane , jako stanowisko osoby sprawującej funkcje administracyjno – zarządzające na budowie w efekcie – nadzór techniczny kierownika budowy nie jest związany z bezpośrednim nadzorem procesu budowlanego na poszczególnych stanowiskach pracy , a z zarządzeniem całym procesem budowlanym . Świadczy o tym znacznie szerszy zakres obowiązków służbowych oraz , co za tym idzie znacznie większa odpowiedzialność .

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny uznał , że Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotową sprawę nie dopuścił się zarzucanej apelacją obrazy przepisów prawa procesowego , czy materialnego . Zaskarżony wyrok jest bowiem trafny i nie narusza prawa . Z tych względów apelacja wnioskodawcy , jako pozbawiona uzasadnionych podstaw faktycznych i prawnych z mocy art. 385 k. p. c. podlega oddaleniu .